

УДК 94(100):327(321)

ПОЛІТИКО- ДИПЛОМАТИЧНИЙ ДИСКУРС ГУМАНІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІЛОРУСА ФРАНЦИСКА СКОРИНИ У ДОБУ ВІДРОДЖЕННЯ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

ЦІВАТИЙ В.Г.,
Перший проректор
Дипломатичної
академії України
при МЗС України,
кандидат
історичних наук,
доцент
кафедри
дипломатичної
та консульської
служби,
Заслужений
працівник освіти
України

У статті проаналізовано основні напрями політико-дипломатичної та просвітницької діяльності видатного білоруського сучасника доби Відродження – Франциска Скорины, оскільки його практичний досвід і літературно-поетична спадщина не втратили своєї актуальності й до сьогодні, а його ім'я й творчість міцно пов'язують Білорусь та Україну через віки й тисячоліття європейської історії. Франциск Скорина провідник ідей ренесансного гуманізму в Білорусі. Увага акцентується на національних особливостях дипломатії та зовнішній політиці Білорусі, яка має багатовікові історичні традиції та етапи інституціонального розвитку.

Ключові слова: дипломатія, інституціоналізація, ідентичність, гуманізм, доба Відродження, Франциск Скорина, Білорусь, Україна.

На рубежі Середньовіччя і раннього Нового часу відбувається об'єктивно обумовлений процес започаткування інституціонального оформлення зовнішньої політики і дипломатичних служб провідних держав Європи. Відповідно й постає споконвічне питання співвідношення та пріоритетності концептів: «Європа», «ідентичність», «гуманізм», «зовнішня політика» і «дипломатія», «війна» і «мир» тощо. З цією проблематикою пов'язані й оцінки сучасників щодо різноманітних державно-правових форм і типів правління, інституційних політичних процесів, характеристик реальності й створення ідеалів при висвітленні завдань і практичної діяльності влади, моделей дипломатії, інститутів дипломатії, гуманістичних традицій, дипломатичного інструментарію тощо [1, с. 26-31].

Кожен народ має право пишатися своєю культурною спадщиною та талановитими людьми. Серед найбільш яскравих і значних представників білоруської культури епохи Відродження виділяється особистість Франциска Скорини. Він увійшов в нашу історію як першодрукар і вчений, просвітителі і гуманіст, політик і дипломат, інтролігатор, поет і медик, ботанік і астроном. Людина виключно широкої ерудиції, сенс своєї діяльності Франциск Скорина бачив у служінні народові. Він прагнув долучити своїх співвітчизників до надбань загальнолюдської європейської культури і робив це через книги.

З метою увічнення пам'яті великого просвітителя за ініціативи громадськості було запропоновано й підтримано на державному рівні – оголошення в Білорусі 2017-й року – роком святкування 500-річчя білоруського книгодрукування, а фактично – роком Франциска Скорини. І в цьому ж році, до 500-річчю білоруського друкарства, заплановано завершення видання «Книжної спадщини Франциска Скорини» («Книжная спадчына Францыска Скарыны») у 20 томах. Саме 06 серпня 1517 року в Празі Франциском Скориною був надрукований «Псалтирь».

Дана стаття присвячена великому білоруському просвітителю, перекладачеві, митцеві-графіку, білоруському першодрукареві й дипломатові – Францискові Скорині. Він є одним із засновників кириличного книгодрукування. Франциск (Франтішек) Лукич Скорина народився до 1490 у м. Полоцьк, і помер не пізніше 1551 у Празі. Точних відомостей про дату народження Скорини не виявлено. Відомо, що народився просвітитель в Полоцьку близько 1490 року в сім'ї заможного полоцького купця Луки, який вів торгівлю з Чехією, із Московською Руссю, з польськими і німецькими землями. Від батьків син перейняв любов до рідного Полоцька. Своє полоцьке походження з постійністю і наполегливістю підкреслював у своїх виданнях: «Выложень доктором Франциском Скорининым сином славного града Полацка» [2].

Не одне століття пройшло відтоді. Час безповоротно стер у пам'яті поколінь багато фактів з біографії білоруського першодрукаря. Загадка виникає на самому початку життєпису Скорини: невідома точна дата його народження (зазвичай вказується: «близько 1490 року», «до 1490 року»). Але останнім часом у науковій літературі роком народження Франциска Скорини все частіше називають 1486 рік. Дата ця була обрахована за резуль-

татами аналізу його видавничого знаку, що часто зустрічається в його книгах у вигляді невеликої витонченої гравюри із зображенням сонячного диска і півмісяця, що набігає на нього. Дослідники вважають, що першодрукар зображував «загибель Сонця» (сонячне затемнення), позначивши таким чином і день свого народження (на батьківщині Скорини сонячне затемнення спостерігалось 6 березня 1486 р.).

Початкову освіту Франциск отримав у будинку батьків, там навчився читати і писати, потім навчався в школі при католицькому костюлі в Полоцьку. У 1504 році Скорина надійшов у Краківський університет на факультет «вільних мистецтв» або філософії та в 1506 році отримав вчений ступінь бакалавра філософії. Можливо, у цьому ж університеті через кілька років він досяг ступеня магістра, набувши знань у галузі медичних наук. Це дозволило Францискові Скорині в 1512 році успішно здати екстерном іспити на ступінь доктора в «лікарських науках» у Падуанському університеті в Італії.

В актових записках Падуанського університету 1512 року написано: «Син покійного пана Луки Скорини з Полоцька проявив себе настільки похвально і чудово під час суворого випробування, що отримав одностайне схвалення всіх присутніх вчених». Досі в одному з залів цього навчального закладу, де знаходяться портрети знаменитих мужів європейської науки, які вийшли з його стін, висить портрет видатного білоруса роботи італійського майстра [3].

Світогляд Скорини формувався як на основі досвіду і знань, що їх він виніс з рідної Білорусії, так і на основі знайомства з культурою західноєвропейського Ренесансу. Економічне і суспільно-політичне життя тогочасної Білорусії та України сприяло поширенню серед частини міського населення гуманістичних поглядів, готувало ґрунт для включення цих земель у загальноєвропейські культурно-ідеологічні рухи. У тогочасних умовах було неможливо цілком відійти від традицій середньовічної ідеології, і все ж у багатьох відношеннях Скорина став попередником білорусько-литовської реформації, свідомо виступивши за піднесення освітнього рівня рідного народу.

Видавничу діяльність Франциск Скорина розпочав у Празі за підтримки білоруських купців з Полоцька і Вільно Богдана Онкова, Юрія Адверника та інших. Він замовив друкарське обладнання, взявся перекладати і коментувати книги Біблії.

Освічений і ділової білорус поклав інституціональний початок білоруському і східнослов'янського книгодрукування. Саме в Празі з'явилася перша книга, яку Скорина присвятив «людям посполитим к доброму намовою» – «Псалтир», у передмові до якої повідомляється: «Я, Франциск Скорина, син славного Полоцька, у лікарських науках доктор, звелів есми Псалтиря тиснути російськими словами, а словенською мовою». Вона вийшла у світ у серпні 1517 року. Типографія, заснована Ф. Скориною у Вільносі в 1522 році – є першою типографією на території Великого Князівства Литовського. У цій типографії була надрукована перша книга на старобілоруській мові.

Франциск Скорина був однією із самих високоосвічених непересічних постатей свого часу: закінчив два університети (Краківський і Падуанський), володів декількома мовами (окрім рідної білоруської знав литовську, польську, італійську, німецьку, латину, грецьку мови). Він багато подорожував, його ділові поїздки були тривалими і далекими: він побував у багатьох європейських країнах, відвідав не один десяток міст з просвітницькими, політико-дипломатичними та торговельними місіями.

За неповні три роки в Празькій друкарні Скорина надрукував 23 ілюстровані (прикрашені безліччю ксилографічних гравюр, ініціалів і заставок) книги Біблії в перекладі на старобілоруську мову (під назвою «Біблія руська, виложена доктором Франциском Скориною із славного града Полоцька, Богу ко чти і людем посполитим к доброму наученію»). Вони були забезпечені передмовами і коментарями, що відображало релігійні, філософські, політико-дипломатичні та просвітницькі погляди Скорини. При виданні Біблії він керував роботою, коригував набір, діставав у Німеччині дефіцитний папір з водяними знаками [4].

Мова, що нею друкував свої книжки Франциск Скорина, ґрунтувалася на церковнослов'янській, але з великою кількістю білоруських слів, і тому була більше зрозуміла жителям Великого Князівства Литовського. Біблія Скорини порушувала правила, що існували при переписуванні церковних книг – містила тексти від видавця і навіть гравюри з його зображенням. Це єдиний випадок в історії видання Біблій у Східній Європі. Через заборону самостійного перекладу Біблії католицька і православна церкви не визнавали книжки Скорини. Білоруський переклад Біблії, зроблений Скориною, випередив у часі німецький переклад Мартина Лютера.

Після довгих поневірянь друкар на початку 1520-х років вирішив влаштуватися у Вільно. Тут він вибрав наречену – свою співвітчизницю, заступав друкарню в будинку старшого віленського бурмістра Якуба Бабича. У друкарні було надруковано «Мала подорожня книжечка» для купців і всіх тих, кому тижнями доводиться бувати в дорозі, щоб подорожній міг скрасити довгі години в обозі й вечори на постоялому дворі. Скорина склав для цієї книги кілька акростихів, прорахував дати сонячних і місячних затемнень. Слідом за нею Скорина надрукував «Апостол» – діяння та послання святих апостолів.

Білоруське друкарство почалося відразу на європейському рівні. Ренесансні видання Скорини виділяються високою якістю друку, характерними художніми, гравюрними і орнаментальними прикрасами, шрифтом і іншими компонентами європейської видавничої естетики й майстерності [5].

У 1520-х – початку 1530-х років Скорина виконував функції секретаря і медика віленського єпископа Іоанна, а в 1529 році здійснив поїздку в Кенігсберг на запрошення пруського герцога Альбрехта Гогенцоллерна, мабуть, з медичними цілями у зв'язку з епідемією. Ряд дослідників підтримують гіпотезу про відвідування Скориною Москви з метою поширення своїх видань. Загальне ускладнення політичних, політико-дипломатичних, фінансових, етноконфесійних умов унеможливили продовження його видавничої діяльності у Вільно.

У середині 1530-х років він прийняв запрошення чеського короля Фердинанда I на посаду королівського медика і садівника у щойно відкритому ботанічному саду в королівському замку Градчани. Дослідники вважають, що при чеському королівському дворі Франциска Скорину знали і цінували ще з тієї пори, коли він брав участь у дипломатичній місії Жигимонта Першого. Королівський радник Скорина міг використовуватися і в якості лікаря-гомеопата, готувати власні ліки з рослин ботанічного саду і лікувати ними коронованих осіб.

Точна дата смерті і місце поховання невідомі, більшість дослідників підтримують версію, що він помер близько 1551 року, бо 1552 його син Сімеон приїздив до Праги за спадком. На початку 1552 року його син Сімеон отримав привілею чеського короля Фердинанда I на право успадкування майна покійного доктора Франциска Руса з Полоцька.

Започаткування Франциском Скориною білоруського книгодрукування стало вершиною його духовної діяльності, найбільш яскравим і вираз-

ним прологом білоруського Відродження. У друкованій книзі він бачив невичерпні можливості духовного просвітництва народу, виховання високих християнських моральних і громадянських якостей, активної взаємодії з європейською культурою. Діяльність Франциска Скорини справила величезний вплив на розвиток книгодрукування і писемності в Білорусі, у всьому Великому князівстві Литовському, інших східнослов'янських країнах. Його книги справили благотворний вплив на розвиток білоруської літературної мови.

Франциск Скорина, вчений і просвітител, був не тільки сином нового часу, але насамперед видатним сином своєї Батьківщини. Світогляд Скорини несло в собі властиву гуманістам ідею морального вдосконалення суспільства і людини. Він перший в історії білоруської громадської думки взяв на себе сміливість з'єднати свідомість своїх земляків із загальнолюдською європейською скарбницею моральних цінностей, європейською ідентифікацією, відстоював принципи миру і вирішення міждержавних протиріч мирним шляхом, шляхом переговорів.

Гуманістичні й політико-дипломатичні погляди Ф. Скорини свідчать про нього як про просвітителя, миротворця, патріота, гуманіста. У його текстах просвітител Скорина постає людиною, яка сприяє розширенню писемності, знань. Про це свідчать його заклик до читання: *«І всякій людині потрібна честі, понеже є зеркало життя нашого, ліки душевні, потіха всім смутним, найбільше тим, вони ж суть в бідах і в немочі покладені, надія істинная»* [6].

Ф. Скорина – зачинатель нового поняття *патріотизму* як любові і пошани до своєї Вітчизни. З патріотичних позицій сприймаються наступні його слова: *«Понеже від народження звірі, ходячі в пустелі, знають ями свої, птахи, що літають в повітрі, відають гнізда свої; риби, плаваючі по морю і в річках, чують вири свої; бджоли і тим подібні боронять вуликів своїх, – тако ж і люди, і де зродилися і вскормлені були, до того місця велику ласку мають»*.

Гуманіст Скорина залишив свій моральний заповіт у рядках, які містять мудрість людського життя і взаємин людей: *«Закон природжений у тому найбільше дотримуваний буває: то чинити іншим всім, що самому приємно є від інших всіх, разом не чинити іншим, чого не сам хочеш від інших мати. Сей закон природжений є в серці кожної людини»*.

Усі передмови і післямови в Біблії Франциска Скорини, де він розкриває глибокий сенс біблей-

ських надань, просякнуті турботою про розумне впорядкування суспільства, виражений світоустрій з урахуванням правил міждержавних стосунків, виховання людини, встановлення гідного життя на землі тощо. Широта світогляду і багатство особистості Франциска Скорини ставить його в один ряд з такими видатними людьми епохи Відродження, як Леонардо да Вінчі, Ян Амос Каменський, Рафаель, а білоруську культуру, на ниві якої він працював, в один ряд з європейською культурою. До того ж останнім часом з'явилися відомості що Франциск Скорина був долучений до європейських дипломатичних практик. Вважається, що Скорина мав досвід діяльності в складі дипломатичної місії в столицю Данії Копенгаген, а потім – і у Відень.

Книги Франциска Скорини мали вплив не тільки на розвиток духовної культури Білорусі, але стимулювали виникнення друкарства в Московській державі, поширювалися у численних рукописних копіях.

У Білорусі шанують пам'ять великого першодрукаря. Багато вулиць у Білорусі, а також Гомельський державний університет носять його ім'я, встановлено пам'ятники. Останній з них був встановлений у столиці Білорусі, поруч із входом у нову Національну бібліотеку. До його 500-річчя був створений фільм-опера «Франциск Скорина». Законом Республіки Білорусь «Про державні нагороди Республіки Білорусь» у 2004 році були встановлені орден і медаль Франциска Скорини. Орден Франциска Скорини вручається за значні успіхи в галузі національно-державного відродження, видатні дослідження історії Білорусі, досягнення в галузі національної мови, літератури, мистецтва, книговидання, культурно-просвітницької діяльності, пропаганди культурної спадщини білоруського народу; за особливі заслуги гуманітарної, благодійної діяльності і прав громадян, милосердя та інші благородні вчинки. Медаллю Франциска Скорини нагороджуються працівники науки, освіти та культури за відмінні досягнення у професійній діяльності, значний особистий внесок у розвиток та примноження духовного та інтелектуального потенціалу, культурної спадщини білоруського народу [7].

У першій чверті XVI ст., у добу раннього Нового часу, виникло національне білоруське друкарство, яке швидко досягло високого рівня, стало чинником відродження білоруської культури. Це мало істотне значення і для України. Адже, як уже відзначалося, у той час культурне життя білорусь-

кого та українського народів у багатьох відношеннях становило єдиний процес.

Економічний розвиток білоруських і українських земель, зміцнення економічних позицій православних міщан — це фактори, що сприяли активізації міщан і в царині культури. Однак не випадково саме білоруське середовище виявилось спершу активнішим. Політичне становище православних у таких містах, як Полоцьк чи Вільнюс було набагато кращим, ніж у Львові. У цей час розвитку білоруської культури сприяв також і державний статус Великого князівства Литовського, яке тоді ще залишалося литовсько-білорусько-українською державою, не лише за складом населення, але, до певної міри, і за культурно-політичною орієнтацією.

У виданнях Ф. Скорини чи не найцікавіші для сучасного читача численні передмови частково перекладені з латинської мови (з відомих середньовічних коментарів Ніколауса Лірана), а частково написані самостійно. Вони яскраво відбивають просвітницькі позиції автора. Так, у загальній передмові до Біблії йдеться про необхідність використання наявних в окремих книгах елементів реальних знань для вивчення «семи визволених наук» — граматики, риторики, логіки, арифметики, геометрії, астрономії, музики. Свій патріотизм Скорина найяскравіше підкреслив у передмові до книги «Юдіф». У ній розповідається, як під час облоги міста Вефулії військом ассирійського царя Навуходносора вдова Юдіф проникла до намету полководця ассирійців Олоферна і, коли він заснув після банкету, відтяла ворогові голову, врятувавши тим рідне місто. Скорина закликає читачів «жену преславную» наслідувати «в добрых делех и в любви отчины», не шкодувати праці та майна для загального добра і для батьківщини. Адже «от прирощения звери, ходящие в пустыни, знают ямы своя; птицы, летающие по въздуху, ведают гнезда своя; рыбы, плывающие по морю и в реках, чувуют виры своя; пчелы и тым подобная боронять ульев своих, — також и люди, игде зродилися и ускармлиены суть по Бозе, к тому месту великую ласку имають. Протож и сия вдовица Иудиф для места рожения своего выдала ест живот свой на небезпеченство» [8].

Дослідники давно вже відзначили у друках Францішака Скорини спроби віршування. Видавець виходив з розуміння віршованої природи друкованих ним біблійних текстів. У передмові до Псалтиря він писав: «Розделил есми вси псалмы на стихи, по тому, яко ся в ыных языцех делить». А в

передмові до Біблії уточнено, що Псалтир містить «кафизм двадесеть, псалмов полтораста, стишков или припелов две тысеци и шесть сот». Францішак Скорина усвідомлював ритміку твору, причому співаним «припелам» у його розумінні відповідали читані «стишки». Віршовані уривки з Біблії Скорини побудовані на засаді властивого біблійній поетиці паралелізму членів або на поєднанні цього принципу з силабічним. Чеська дослідниця Франтішка Соколова вказала на польський (можливо, пов'язаний з чеським) прототип віршованого «Декалогу», в якому Францішак Скорина послідовно римує рядки. Вона ж наводить приклад віршованого тексту: перелік розділів книги Левіт (1519). Цей текст, що ґрунтується на відповідному місці чеської «венецької» Біблії 1506 р., кваліфікується як нерозмірний, несилабічний вірш, зв'язуваний кінцевою римою. Однак в даному випадку можна говорити про римовану прозу.

У книгозбірнях України збереглося 34 примірники видань Скорини (якщо рахувати біблійні книги як окремі видання): вісімнадцять у Національному музеї у Львові (16 біблійних книг, Псалтир, Часослов), дев'ять у Національній бібліотеці ім. В. Вернадського /100/ у Києві, сім в Одеській державній науковій бібліотеці, п'ять у Закарпатському державному краєзнавчому музеї в Ужгороді, одна у Львівській науковій бібліотеці ім. В. Стефаніка НАН України.

Доказом високої оцінки видань Ф. Скорини українськими читачами є їх численні рукописні копії. Так, 1543 р. Парфен з Кобринського і Пинського староств переписав віленський Псалтир, унісши до мови низку українізмів. У бібліотеці Перемишльської греко-католицької капітули було три списки Апостола Скорини, у збірці А.С. Петрушевича — список П'ятикнижжя, у збірці Рум'янцевського музею в Москві збереглася копія скорининських біблійних книг, що її Стециха — очевидно селянка — передала церкві у с. Підмонастирі. Мистецьким оздобленням вирізняється перепис Апостола Скорини, здійснений 1593-1594 рр. у с. Теслугові на Волині попом Гермогеном, «родичем з Торчина, прозвищем Тихоненя Яцкович» [9].

Серед рукописних копій Біблії Скорини увагу дослідників привернув список, зроблений на замовлення Василя Жугаєвича з м. Ярослава над Сяном у Перемишльській землі Руського воєводства. Тут вміщено датовані 1568 р. переписи чотирьох біблійних книг (Йова, Притчі, Екклесіаст, Премудрість) і збірку інших матеріалів, частина яких

пропагує книгу як джерело мудрості. У мові скоринських книг тут більше, ніж у їхньому друкованому тексті, південнослов'янських, що цілком відповідає традиціям тогочасної української писемності. В заголовках, передмовах і післямовах там, де йдеться про те, що книги велів надрукувати Скорина, замість його прізвища фігурує «в лікарських науках доктор Василій Жугаєвич», або «Жугаєв син з Ярославля», який ці книги «казал списати». Ймовірно, Жугаєвич – той самий бакалавр Василь з Ярослава, який наймав для писання книжок дяка Яцька Макушку зі Стрия, причому Макушка у 1562 р. зобов'язався прибути у Ярослав і там згадані книжки писати і закінчити.

Попри всю вже неодноразово відзначену нами спільність культурного розвитку України та Білорусії, Францішак Скорина насамперед належить саме до білоруської культури. Очевидно, він є більше видавцем, ніж друкарем. Зв'язки з Україною у них залишалися спорадичними, хоч, без сумніву, їхні видання були орієнтовані на всіх «руських» читачів. Друк Тяпинським двомовного Євангелія засвідчив, що ініціатива Скорини й Будного зна-

йшла не лише прихильників, але і продовжувачів. Однак діяльність Тяпинського була обмеженою за своїми масштабами, тому істотного впливу на культурне життя білоруських та українських земель вона мати не могла [10, с. 612; 11, с. 9-20].

Отже, маємо приємність констатувати, що Франциск Скорина є білоруським першодрукарем, засновником східноєвропейського книговидання, гуманістом, політиком і дипломатом. Саме він першим зі східних слов'ян у 1517 році випустив у світ друковану книгу в усій її змістовній багатогранності і оздоблювальній красі. Як друкар і видавець Франциск Скорина є також відомим діячем білоруської культури епохи Відродження. Його талант проявився в багатьох сферах діяльності: він відомий як перекладач, письменник, філософ-гуманіст, теолог, медик, ботанік, політико-громадський діяч. Нині виявлені понад 520 друкарських екземплярів книг Ф. Скорини, які зберігаються в книжкових і музейних зібраннях Білорусі, Великої Британії, Німеччини, Данії, Литви, Польщі, Росії, Словенії, США, України, Чехії.

ПОСИЛАННЯ:

1. International Relations. Edited by Stephen McGlinchey. – Bristol, England, 2017. – Part I: Diplomacy. – P. 26-36.
2. Франциск Скарына. Са слаўнага горада Полацка: артыкулы, нарысы / Автор: уклад. А. Сушы. – Мінск: Мастацкая літаратура, 2017. – 323с.
3. Франциск Скарына. Маём найбольшае самі: кніга перастварэнняў / А.С. Разанаў. – Мінск: Мастацкая літаратура, 2017. – 223с.
4. Цігоў, А.К. Шляхамі Францыска Скарыны = Дорогами Францыска Скорини = Francysk Skaryna's. Life Paths. – Мінск: Народная асвета, 2016. – 135с.
5. Чалавек і грамадства: Энцыклапедычны даведнік. — Мн: Беларуская Энцыклапедыя, 1998.
6. Юрэвіч, Л. Эмігрант Францыск Скарына, ці Апалогія. – Серыя «Бібліятэка Бацькаўшчыны». – Мінск: Кнігазбор, 2015. – 624с.
7. Лойка Алег. Францыск Скарына, або Сонца Аладзіковае. – Мінск, 2009. – 366с.
8. Суша А.А. Франциск Скорина – человек мира / Алесь Скорина. Мінск: Беларуская Энцыклапедыя імя Пётруся Броўкі, 2016. – 304с.
9. Харківська наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка, ркп. 819172. Рукопис виявив священик с. Верби Лубенського повіту Григорій Ісаєвич на хорах церкви. Укладений ним у 1895 р. опис зберігся у складі історичного опису села. Див.: Держ. архів Житомирської обл., ф. 159, оп. 1, од.зб. 388, арк. 8-9.
10. Пазюра Н. В. Скорина Франциск // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. – К.: Наук. думка, 2012. – Т. 9. – С. 612.
11. Галенчанка Г. Праблемныя дакументы Скарыніны ў кантэксце рэальнай крытыкі / Г. Галенчанка // 480 год беларускага кнігадрукавання: матэрыялы Трэціх Скарынаўскіх чытанняў / гал. рэд. А.Мальдзіс і інш. – Мн.: Беларуская навука, 1998. – С. 9-20.

Tsivatyi V. Politico-diplomatic discourse of the humanistic activity of the Belarusian Francis Skaryna in the Renaissance: institutional dimension / Diplomatic Academy of Ukraine under the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.

The political, diplomatic and literary working of the famous contemporary of the Renaissance – Francisk Skorina, because his practical experience and literary and poetic heritage had not lost their relevance to this day, and his name and work closely to bind Belarus and Ukraine through the centuries and millennium of the European history is analyzed at the

article. Francisk Skorina is a guide of ideas of Renaissance humanism in Belarus. Attention is focused on the national peculiarities of Belarus diplomacy and foreign policy. Which has a long historical tradition and stages of institutional development.

Keywords: diplomacy, institutionalization, humanism, the Renaissance, Francisk Skorina, Belarus, Ukraine.

Циватый В.Г. Политико-дипломатический дискурс гуманистической деятельности белоруса Франциска Скорины в эпоху Возрождения: институциональное измерение / Дипломатическая академия Украины при МИД Украины.

В статье проанализированы основные направления политико-дипломатической и просветительской деятельности известного белорусского современника периода Возрождения – Франциска Скорины, поскольку его практический опыт и литературно-поэтическое наследие не утратило своей актуальности и до сегодня, а его имя и творчество крепко связывают узами дружбы Беларусь и Украину через века и тысячелетия европейской истории. Франциск Скорина – выразитель идей ренессансного гуманизма в Беларуси. Внимание акцентируется на национальных особенностях дипломатии и внешней политики Беларуси, которая имеет многовековые исторические традиции и этапы институционального развития.

Ключевые слова: дипломатия, институционализация, идентичность, гуманизм, Возрождение, Франциск Скорина, Беларусь, Украина.

Стаття надійшла до редакції: 01.02.2017

Рекомендовано до друку: 13.02.2017